

LA TRALLA

Surt el divendres

Canuda, 15, pral.

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevolga que sia llur pensar y sentir en materias relligiosas, politicas y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSAMBLEA DE LA UNIÓN CATALANISTA).

LA DESPREOCUPACIÓ

En els temps actuals, que totes les societats tendeixen á despendres de velles preocupacions y emprenen una via d'amples horitzons, existeix el perill de que en el lloch d'aquestes preocupacions que se'n van n'hi resti una que jutjém molt perjudicial pera l'avens dels pobles, y es aquesta la preocupació de la despreocupació.

Els esperits no son prou forts encare pera poguer afirmar sense discutir, y veyém que 'ls que 's pretenen dirigir les causes socials, afirmen y no discuteixen.

Nosaltres, els catalanistes, les admetém totes les discussions y fins en nosaltres mateixos fem una polémica íntima que 'ns porta al coneixement de veritats que restarien per nosaltres ignorades si no hagués tingut lloch en nostre intern aquest esperit d'observació.

Aquest perill de la preocupació de la despreocupació ho es efectivament perque porta als homes á la intolerancia y per aixó es freqüent véure titllats de reaccionaris á homes que son sedents de llibertat y de progrés, y enlairar com á progressius y avensats á d'altres que tenen tan estret l'esperit que llurs radicalismes *personalissims* nos portarien á una altra Inquisició tan ó més coercitiva que la que sofriren els passats.

La preocupació de la despreocupació nos ha portat á un moment d'obscuritat y desorientament. Els homes dels partits avensats han assenyalat dos mals principalissims y han aconduhit al poble als viarany del odi contra aquests dos únics mals: La religió y la monarquia.

La religió y la monarquia han sigut els *papus* de la por. Y entretant les causes verídiques dels endarreriments que sofrim han restat ignorades del poble.

La Anglaterra que es un poble religiós y monàrquic que una constitució més avensada, més radical, més avinguda ab el progrés que no pas la Fransa que es un Estat republicà anticlerical.

El ciutadà anglés es més lliure que 'l ciutadà francès, y ab aquesta senzilla afirmació n'hi ha prou pera fer entendre que 'l *papu* no es pas allí ahont el feyen véure els preocupats de la despreocupació, sinó que radica en altres causes mes fondes, més serioses y á les que cal posarhi atenció.

Els que fem LA TRALLA som catalanistes perque 'l Catalanisme nos les ha ensenyades aquestes causes d'endarreriment social que sofrim, perque ens l'ha signat de debó el lloch ahont hi ha 'l *papu* verdader, el que fa por y es obstacle á la evolució y expandiment de les modernes idees. Y com que cap idea política nos oferia aquestes veritats hem repugnat sempre de tot partit polítich y l'hem considerat impotent pera portar remey als mals de la humanitat.

Ben imposats del pensament modern, sabem que la llibertat verdadera es més en l'home-individuu que en la colectivitat. Estimém donchs que totes les colectivitats que resten llibertat al home, al ciutadà, son atentories al progrés humá. Y d'aquí hem partit pera véure quines eren les que oferien més garanties á n'aquesta llibertat individual y fet l'estudi no hem trobat distinció entre repúbliques y monarquies, entre estats religiosos ó antireligiosos, sinó entre estats centralistes y estats respectuosos dels aclaments naturals, de les nacionalitats.

Y posat el cas en la nostra de nacionalitat, en la nostra Catalunya, hem fet atenció á les causes que ens restringien la nostra llibertat individual y les hem trobades en la opressió estatista. Y hem fet també estudi de quines eren les llibertats que se'ns negaven, y hem arribat á la conclusió,

LA CRISIS

Total: Diferentes perros, y los mismos manjares.

de que es un atentat á la llibertat individual dels catalans el privarlos del us de llur llengua, el jutjarlos per medi de lleys contraries al llur esperit natural, l'instruhirlos (?) en llengua forastera, ab llibres y mestres deficientes, l'imposarlos una lligislació civil absolutament exòtica, etc. etc.; y com á causes restringentes hem vist clarament que eren tot simplement el comandament, la supremacia d'un poble distint al nostre, que l'exerceix sobre 'l nostre. Y es llavors que hem dit que nosaltres, els catalans, amplex d'esperit, ayments del progrés, governats y administrats per nosaltres mateixos co-

mensariem per anorrear la opressió de un poble sobre l'altre. Y tot anorreament d'opressió suposa un progrés.

Sense aquesta opressió, el poble catalá podria garantir la llibertat individual perque l'esperit d'aquesta llibertat dictaria les lleys, organisaria l'administració, y en una paraula, se constituhiria d'acort ab sos anhels y ab sos ideals.

Mentres perdurin aquelles causes, ja 'n poden venir de repúbliques, ja pot subsistir la monarquia, que lo que es la llibertat del individu serà absorvida per l'Estat, aquest gran tirá que tot ho menja, y que en els es-

tats més avensats y tot, converteix als homes en instruments governables y no en sers útils á la societat y á ells mateixos.

Per despreocupats que siguém, per republicans que siguém, per anticlericals que siguém, si no tirém de dret contra la tiranía dels grans estats serém sempre uns esclaus indefensos.

Y els pobles esclaus no progressarán jamay!

Gnom

Al senyor Giner

(Parli clar!)

Senyor Giner, no 'ns enredí y espliquí 'ns d'una vegada que 'l marqués li feu entrega de l'ambicionada vara, ab la condició precisa de mudar-se de casaca. Senyor Giner no s'amagui y no vingui fent el plaga que li coneixem l' *aziento*, li veyém la martingala y la seva procedencia no pot desmentir la marca. Procedeix de la meseta dels polítics de *guayaba*, que venen a Catalunya ab l'aspiració malsana de comensar la carrera que 'ls hi assegura la palla. Jo vaig dirho d'un principi, aquest minyó no m'agrada, y 'l seu partit hi confia pero lo que 'ls creuen plata se 'ls tornará si ho refregan del color de la quincalla. Y no m'he enganyat, li juro: avuy casi ja no 's bada, y s'ha comprés desseguida que vosté 's desesperava per obtenir *desde arriba* lo que d'abaix no s'agafa. D'aixó vé que Barcelona s'ha explicat d'una vegada, la frescura y la *dallonses* que 'l primer alcalde gasta, convenus de que ja 'ns deixa sostenint la seva vara una persona apropiat, una persona que 's mata per fer al peu de la lletra lo que *alli dalt* li senyalen. Y no s'ha errat gens ni mica, tingui la plena confiança senyor Marqués, que li queda per mantenirli la vara un veritable *real orden* un substitut que no 's cassa ni fentlo fer a la mida ni fabricat per en Maura. Ell es humil y creu sempre, ell blinca bé l'espina, ell felicita ministres, ell fa posar lluminaries, ell no revoca cap ordre, y ell may oposa cap trava a tot lo qu'En Moret digui ó el nostre *Sancho* reclama, sense tenir res en compte sense fer cas de la cara de joliver que li posan els electors que no badan. Donchs jo d'un cop parlaria d'una manera ben clara, jo a u' el partit li diria: prou d'equilibris y farsa: jo vaig veni a Barcelona ab l'intenció meditada, de conquistarme 'ls adeptes que 'm donarien un' acta, tinch el desitj de ser home, vull dir, de ser *personatge* ó diputat ó ministre portar mil creus y medalles, tenir un títol de llustre y dar-me en fi la vidassa, y el tó y el *dolce far niente* dels governants de cal ample, y per aixó necessito comensar de ser alcalde, y fer serveys qu'acreditin el meu amor a la causa, donchs arreocho la *idea* m'espolsa la democràcia y entro al banquet que disfruten les figuretes que manen. Senyor Giner parli prompte, la confessió es necessaria que aixís podrà Barcelona y el seu partit més encare, usar ab tota conciencia la punta de la sabata!

PEP DE LA TRALLA

Oh, sí, que s'encenguin aquets fochs, imatge visible del nostre entusiasme, de la nostra fé, dels nostres desitjos! Que s'encenguin cada any, adhuch fentse la celebració de la Festa Nacional Catalana ab altres actes; que aquesta manifestació té lloch en tota la terra nostra, y es serena y seriosa com la nostra rassa. En la pau de la nit y sota la volta del cel, que bells aquets fochs que 's llueuquen uns als altres! que 's parlen, ab un llenguatge que tots enteném, d'aquell demà tan cobejat; d'aquell demà que s'apropa á despit de tot y de tot-hom! En aquella nit l'ánima de Catalunya s'espleyará y 'ns omplirá l'ayre d'ardors de forta juvenesa, al cremar dalt dels altars eternals, la ofrena d'aquella llenya brollada de ses entranyes sempre riques de vida. Y 'l nostre anhel s'enlayrará més y més fugint de les baixeses del viure humá, y aquella oració que tota la nostra terra entonarà á la seva deslliuransa, ens farà més forts, més bons, més segurs en la nostra victòria. Aquells "¡visques!", que s'escaparán de les fogueres catalanes, al espetegar de les flames, aquells "¡visques!", no tindrán rey que 'ls governi, papa que 'ls escomuniqui, ni fiscal que 'ls processi.

JOAN RAFART

NOTES D'EXIL

LA FUGIDA

En Font arribá a casa seva quan els policies ne baixaven. Va trobar a tothom astorat y anguniós. Les boques callaven pero les mirades eren desviades.

—Han vingut... Vesten!—

Era 'l crit que la mare d'En Font pronunciá... ¡Vesten! ¡Vesten! Y bé 'n feya de dies que li repetia aquest mot al seu fill estimat y perseguit.

Però per l'esperit d'aquell fill feya també dies que hi lluytaven oposats sentiments que 'l feyen tornar mal-humorat y indecís. Es que havia de fugir seguint els concells de la mare ó bé havia de restar al peu del canó, esperant serenament que les mateixes manilles que havien segat els punys d'estimats companys, seguessin els seus...

—Era cumplir son dever el deixar als amichs en el captiveri pera fugir com un cobard a extrangeres terres cercant una llibertat que 'ls altres no gaudirien?

Però per altra banda era a cada pas que butzinejaven per les séves orelles les prudentes advertencies.

—Però per qué no fuges?

—M'han dit que aquesta nit te pendrán.

—M'han dit que ja érets prés...

Y l'ánima del perseguit no reposava, lluytant ab sí mateixa, sospesant la transcendencia d'una fugida, calculant les conseqüencies d'un empresonament en moments en que totes les cábales s'avenien a creure que la gent de la forsa s'ampararia del poder y que d'*alli dalt*, en plena autocràcia repetiria les salvatjades que fan plorar encare moltes mares en altres països.

Aquella nit el cop fou fort. Mare y germans l'entornaven, pàlids tots, tremolosos tots. El perseguit no parlava; sentia butzinejar per ses orelles els prechs de la mare, aquell vésten, vésten, tan suplicant, tan persuasiu...

Y no sapigué com, el perseguit va devallar les escales silenciosament seguint a l'amich que havia vingut a cercarlo; y ja en essent á baix se trobá assegut dintre d'un carruatge clós que 'l portá lluny, lluny, no sabia ahont.

Les rodes del cotxe mormoraven sempre la mateixa tonada, una tonada ensopidora, fosca, com el trontoll d'una màquina de guerra. Y aquesta remor passava rabenta, travessant carrers girant cantonades, passant de les vies il·luminades a les amplituts feréstegues dels defores, fins que 's deturá devant d'un portal que boca-obert li oferia aculliment.

Y vingué la nit.—El cervell del fugitiu era atapatit com d'estopa. Les idees s'hi encastaven y s'hi entafuraven sense lligar-se les unes a les altres; pero sempre en el seu esperit s'hi lliurava la lluita terrible: ¿Qué 's pensaria d'ell? que 's diria d'ell? Y la conciencia no n'era tranquila d'aquella decisió que li havien feta pendre, y en el cor hi sentia sempre la penombra del no content de si mateix, com un remordiment, com un malestar que no 'l deixá reposar d'en tota la nit.

Al llevar-se sentí una gran feblesa de cames y un adoloriment en tots els ossos. Fou un dia sense matí ni tarde. Les hores se passaven invariablement; tot era igual al seu entorn y en el seu esperit. La cambra en que era tancat rebia una llum suau, somorta. Lluny ben lluny se sentien les remors

de la ciutat agitada y per la imaginació torbada del fugitiu s'hi representaven les causes d'aquelles remors com si fossin exercits folls que 'l cercaven, á ell, al fugitiu; y com si cada cop s'atansessin més, els sentia á la vora, á la vora del seu retiro. Y era més pahorosa la visió, perque les clarors esmortuhides que entraven pel balcó ajustat, s'havien foses del tot y la fosca regnava.

Tan aprop el va sentir el soroll dels perseguidors que cregué que ho eren els amichs que de sobte varen entrar a la cambra pera endursel.

—Ahont?

Altres cop les rodes del carruatge bramularen la feréstega cansó. Altres cop passaven roentes pels seus ulls les lluminaries de les vies centríques; y finalment se trobá baixant del cotxe, entre una gentada inquieta, entre pilots de bagatges, entre una indefinible cridoria que 'l aixordava. Y més enllà, en els aconduhits andens, el buf de la màquina a punt d'arrossegar el convoy, l'avisá de que calia partir, de que en aquell moment una forsa que abusava de sa inconciencia ó de son entontiment, decidia en son esperit la lluita de molts dies.

El tren xiulá y sortí.

Anava cap a un món desconegut del fugitiu y era aixó lo que ocupava son pensament. Ja vindria després el pensar en les coses que deixava, ja les ploraria després les afeccions y el caliu dels sers estimats. Are lo desconegut se li enduya les idees y la seva imaginació treballava ardidament, forjantse la vida nova, dibuixantse el nou país; y la vida nova era tota fosca, y el nou país era estut com una presó y trist com l'anyorament.

El tren no corria prou. Les terres que son poder dels perseguidors no s'acabaven may; la frontera que absol als homes, no acabava may d'arribar.

Feya hores que 'l tren rodolava quan tot de sobte els frens esbufegaren y d'un sotrach el convoy se plantá devant d'una estació.

L'empleyat cridá 'l nom y després seguí un pahorós silenci.

El fugitiu, sense saber perque, sentí bategar el seu cor. Un pressentiment de malhauransa 'l feu estremir, y en un instant se feu la resolució d'acabar les seves inquietuts, refent el camí que havia fet y donantse als que tan el cercaven.

Però la portella s'obrí y 'l fugitiu restá cor-glassat en el seu recó de vagó.

La lluyssor dels kempis dels civils li havia ferit els ulls, y veyentse perdut se sentí resignat y esperá tranquilament. A la fi s'acabarien els sofriments. Perdria la llibertat pero li quedaria el consol d'haver complert son dever.

Un dels guardies civils se 'l mirá.

—Bona nit— va dirli en llengua castellana.

—Bona nit— va respondre 'l fugitiu tot esperant que 'l guarda li demanés la documentació que no duya.

Però va passar un instant y no li varen demanar res. Un dels civils va treure el diari de la butxaca y va llegir en veu alta la ressenya dels fets del dia.

La darrera estació arribá. Els guardies civils varen baixar tot despedintse, y 'l tren va entrar en la terra generosa que acull als perseguits per la justicia.

JOSEPH M.ª FOLCH Y TORRES

(Seguirá.)

Al Foment Autonomista Catalá

Era 'l dissapte que la simpática Entitat volgué honrar als periódichs nacionalistes perseguits y volgué honrar-se aplegant en son saló bona concurrencia.

Ni 'l día que sortí al públich ni 'l molt poch espay de que disposém, ens permeten fer una ressenya de la festa. Ben hermosa va resultar aquesta segons poden haver vist nostres llegidors en els diaris locals.

Cal, donchs, solzament, que desde aquestes columnes, endressém al Foment Autonomista Catalá, arrel que sigui de nostre periódich y de la Escola Catalana Mossén Cinto, nostres corals mercès per l'interés que demostrá 'l dissapte—com l'havia demostrat ja en altra ocasió—en fernes fer la declaració de que al poble ens devém y per la seva llibertat treballarém saltant, si es precís, els obstacles que's posin al pas gegantí dels ideals nacionalistes únichs desinteressats y salvadors.

S'estrenava aquell vespre, al teatre del Bosch, la *Bruniselda* d'En Morera. Aixó, segurament, va fer que no hi hagués un excés de públich al Foment. No hi fa res. Els que faltaven al Foment feyen també honra als periódichs nacionalistes escoltant les inspirades melodíes del mestre catalá. Els periódichs ens considerém nostre tot lo que sigui per Catalunya; y, al revés, desitjém pera Catalunya tot lo que per nosaltres se fassi.

FILOSOFIES TÓXIQUES

Devant d'un cadavre

El Sr. Lliurat, qu'es un amich meu, de molta *sombra*, ja ho deya l'altre dia:

—La rahó es clara, Sr. Viladoms: aquí no hi ha autoritat, y allà hont no hi ha autoritat... etc.

—Dispensi, li reponia, mitj ofés, el Sr. Viladoms, m'ho ha dit tres vegades, y... no, deixim dir... a la primera ja li he repost que d'aixó ningú més que nosaltres ne te la culpa. A Londres...

—Fugi, home! D'ahont surt are ab Londres!... Be, digui, digui...

—A Londres, donchs, la autoritat més mínima, que li diré jo, el polissón més polissón es considerat ab un respecte y una urbanitat que fins les pedres del carrer li petonen les soles de les sabates.

—Be, que va de sério?

—Prénguisho com vulgui. Jo 'l que li diré que de bombes no n'hi peten en aquella terra, y en quant a lladres no més coneixen els extrangers, que tan bon punt arriban a la capital, els fan pendre la cédula y me 'ls facturan de retorn cap a *sin rumbo desconocido*. Aixó sí; l'autoritat compleix, pero 'l poble sab correspondre. Allà no hi veurá municipal qu'acompanyi 'ls gegants ni 'l carretó dels gossos. Allà no trobará ningú que gosi a rifarse a un polissón, com va passar aquí no fa gayres dies ab un d'aquets *cromos* de la via pública, que, preguntant pel Govern Civil, varen atrassarlo al carrer Major de Gracia.

—¡Angela María! Are ve ab mí... no 's mogui, no, vull dir que 's deixa caure als meus rahonaments... Vosté mateix acaba de dirho. Jo estich conforme ab que 'l autoritat ha de ser respectada per mantenir ben alta la seva significació y que 'l dever de tots es ajudar a que la vara de la justicia 'ns passi a rasant de les nostres testes, no esbullant les clenxes, pero evitant que ningú s'ajupi per no tocarhi; perque, desenganyis, l'autoritat es com el rey de trumfo, que si no li puja 'l cavall per cantar les quaranta ja 'n tirarà bon tros a l'olla del valor qu'aquell minyó li representa. Donchs bé; molt conforme ab que aixó passi a tot arreu ahont fan autoritat a qui sap positivament agafar les balances; pero aquí, ahont vosté mateix acaba de dir que 'l autoritat está representada en forma de *cromos*, potser ab l'intent d'*il·lustrar* una segona edició del plano de Barcelona; aquí, hont ens envian els governadors a proba, fentlos sortir com en un teatre de titelles tant sols per rebre y fer riure a la quitxalla, dispensi que li digui, pero fora molt millor qu'ens en deixessin sense d'autoritat; la nostra cultura ja la farà florir, que per res la necessitem enmatllada.

—Vosté s'ho pren molt a la valenta...

—No home recordis de la Sodili... esperi que no ho puch confegir... de la Solidiraritat. No 'l té ben present encare aquell ordre admirable que, com per encant, va fer desaparèixer totes les rancunies humanes, va fer enmudir les boques y ens relligá de brassos com en les *grans ciutats europees*?... y no va sortir de cadascú alashores l'autoritat?...

Desenganyis Sr. Viladoms. El poble que te plena conciencia...

—No 'm vingui ab discursos are, Sr. Lliurat, qu'els discursos no torcen les rahóns. Jo no li nego que molts dels qu'ens han de vigilar y fer cumplir les lleys de comú establertes, a més de no tenir la capacitat els cau el ridícol d'haverlos d'acompanyar com a ceguets per les nostres vies. Jo sé d'un que viu al carrer Nou de la Rambla, que a qualsevol lloch de la ciutat hont se trobés havia de dirigir-se a las Arenas, baixar pel Paralelo y trencar a la *derecha* del Saló Arnau; sols aixís trobaba a casa.

—Jo 'n sé d'un altre que cada vespre va a esperar al repartidor d'*El Liberal* y ab ell segueix fins que 'l deixa a Sans. Miri, aquest mateix dematí un noy n'ha dut un a casa Ciutat que plorava a llàgrima viva perque havia perdut el *compañero*.

—Home, tant y tant dirá... Però, tornant a lo que deym, jo ja m'en faig càrrech de totes aquestes coses pero trobo que també nosaltres ne fem un grá massa. Aquí el ser *autoritat* la gent ho té com a sinónim de perdulari, ximple ó cosa pel istil y, francament, hi ha coses qu'encare que siguin ó's pensin, solzament pel mal efecte que pot produhir l'esbombarles deuen haverse de mantenir en el silenci.

—Vosté 'm vol perdre, vosté 'm vol fer enraonar... Si home, vosté 'm parla de autoritat y ximples y perdularis, y sab tant be com jo que hi ha troques qu'es perillós desbombarles. Y en resúm, Sr. Viladoms, no s'en fassi d'ilusions. Tingui per ben entés

LES FOGUERES CATALANES

Haureu llegit en la nostra premsa la benhaurada idea, qu'han tingut els germans de Patria, de Capellades, al proposar que la nit de St. Joan s'encenguin fogueres en totes les montanyes de Catalunya. Jo al llegirho m'hi sentí lo pit rublert de joia; qu'es maca la pensada! Ara sí que podrém dir lo que 'n Maragall deya de les ginesteres:

Les fogueres catalanes ja flamejen dalt del cim son les flames sobiranes d'aquell foch que tots tením.

que á un pare qu' en fassi de crespes el fill li perdrá l' respecte, y... vethoaquí...

Aleshores varen sonar les tres, y un bonanít desmayat pels dubtes y desconfiances va esbahirse pels vells carrers de la ciutat—els vells carrers que deya 'n Viura.

Jo haig de confessar qu' estich de la banda del Sr. Lliurat. A n'aquest país s'ha dut per tants mals camins aixó de la autoritat, que fins quan un fa l' sério la gent se posa á riure. Y aixó es un mal que ve de temps. Jo m' recordo que al any 58 van sortir uns redolins que deyan:

*Aun no sabe que es el MONTE
y lo hacen polizonte.*

*Con dinero y humildad
pasa á ser autoridad.*

y d' altres que m' estalvio de transcriure per por de rebre. Fa llástima, es veritat, pero ¡que hi volen fer, si aquella gent no dona per més!

Are, ab lo de la bomba, han acabat de perdre la carta de navegar; ja ni pensen en reorganizar la policia, ni volen fer governadors. Aixó es en bé dels nostres dibuixants perque ja havian agotat l' inventiva de posicions ridicoles.

A veure si per fi s' haurán acabat les bombes!

R. I. P.

REDENA

A la Audiencia

S' hi vegé l' divendres de la senmana passada la causa seguida contra *El Poble Catalá* per suposat delictes contra l' integritat de la Patria.

El jurat dictá veridicta d' inculpatitat y l' senyor fiscal demaná revisió.

Felicitém á nostre estimat confrare pel resultat.

El dilluns comensá la serie de vistes d' aquest mes, contra LA TRALLA.

Presidia l' Sr. Del Río; actuava de fiscal el Sr. Toledano; y estava encarregat de la defensa l' notable jurisconsult En Miquel Laporta.

El pati de la Audiencia era ja plé á les deu. La vista, senyalada pera aquella hora, va comensar á un quart de dotze.

Devien ser les onze qu' entrarem á n'aquell corredor ahont les altres vegades la guardia tenia á n' En Riu enmanillat.

També l' dilluns hi havia allí, enmanillat, un home, un jove...

«Era, com En Riu, un processat polítich? No; havia robat; havia assassinat, potser...

«Cóm, donchs, direu, no l' portaven de diferent manera qu' al polítich?

No hauria estat la primera vegada, que á un acusat de delictes comuns, l' han tingut sense manilles...

El senyor fiscal, coneixedor sens dubte de qu' En Riu sordeja, parlá baix, molt baixet, en familia. Tant baixet, que ni á les orelles arribaven les seves paraules, ni al cor dels jurats. Les acusacions no eren tals. Eren solzament variacions sobre un tema conegut y qu'ells tenen empenyo en desentrotillar.

En Miquel Laporta, parlá alt, ben alt, ab veu potent y ferma convicció. La raho de la veritat y la veritat de la raho li donaven forsa y eloqüencia. Ses frases convincentes, arribaven á les orelles dels oyents y á llurs cors y als dels jurats.

Demostrá qu' estimém á la Patria, que la estimém de tot cor...

El President, insistí en que no estimém á la Mare...

El jurat absolgué.

El fiscal demaná revisió.

La Sala accedí.

Res; s' han empenyat en que cada causa sigui absoluta per 24 ciutadans en lloch de 12.

Eren quarts de dues qu' En Laporta sortí volguentse sostreure á una manifestació de simpatia que desitjava tributarli l' nombrós públich; més no pogueren evitar ni ell ni l' bon amic En Victor Pereyra, procurador, qu' á l' entrar á sa casa, bon nombre de ciutadans premiés sa tasca desinteressada y nobilíssima ab un perllongat aplaudiment.

¡Oh, aquells picaments de mans!

¡Qué 'n volen dir de coses!

Una d' elles ¡Aghahiment!

Un' altra: ¡Patria!

A "Un corista d'En Clavé"

Prego á la redacció de LA TRALLA la inserció de la següent resposta al article «La medalla Clavé», insertat en el núm. 117, del dia 8 del que som.—Carles Marondo.

Si; es cert que la bandera de LA TRALLA siguié honrada ab una medalla commemorativa de la hermosa festa del Homenatge á Clavé, al igual que totes les que varen concorre á tan grandios acte en que s'honorava á un Patria, á un Catalá, á un Geni, que doná bona part de sa vida per la llibertat y la emancipació del obrer, fentlo virtuos ab sos cants, progressiu ab sos consells, aymant de sos devers, que fecondá nostra fe per nostra patria, la aymada Catalunya.

No sé quin fonament té l'article «La medalla Clavé» pera afirmar que la bandera de LA TRALLA mereix tal distinció; pero qu' el periódich, no; sápija que la comissió organitzadora del Homenatge, en sessió del 5 del que som, va acordar enviar una medalla á cada periódich, sense distincions de cap mena. Si aixís era, donchs, crech que al popular periódich LA TRALLA se l'havia de comptar entre ls altres, y encare ab més motiu que ls altres potser si s' té en compte que ell encapçalá la llista de suscripció y que, ademés, publicá una Fulla extraordinaria dedicant tots els beneficis al major fluhiment de la Festa pera major honra de nostre plorat Mestre.

Crech que ja n'hi ha prou pera comprendre si'l periódich LA TRALLA es mereixedor d'aquella distinció.

Un altre corista d'En Clavé
CARLES MARONDO

Barcelona Juny 1906.

"La Marsellesa" y "Els Segadors"

Els qu' escoltém «Els Segadors», á peu dret y ab el cap descobert may hem considerat com un himne enemich el de «La Marsellesa». Al contrari: ens plausentirio, y sapigut es que nostres orfeons el tenen de repertori, haventlo cantat diferents vegades en concerts públics.

En cambi molts dels republicans educats en la escola d'intolerancia del que s' ha titolat á sí mateix «Redentor del Obrero», consideren «Els Segadors», com un himne inventat expressament pera representar un ideal diametralment oposat als de república y llibertat, representat per «La Marsellesa».

Per la justicia de la nostra causa convé qu' aquest erro siga desfet.

Sápiquen aquests germans nostres enganyats per les mentides d' un fals apóstol, que tant «La Marsellesa», com «Els Segadors», tenen un mateix origen històric: la protesta d' un poble contra l' absolutisme monárquich; y encarnen el desitg d' uns mateixos ideals: la República y la llibertat.

Pera demostrarlo bastará un lleugeríssim repàs de la Historia.

Era á últims del segle XVIII. Els francesos se morien de fam mentres la familia real celebrava grans festes y banquets als palaus de les Tulleries y Versailles ahont s' hi llessava l' or, ahont hi regnava un luxu asiàtic y ahont s' aturdién en mitg de festes fastuoses pera no sentir els clams del poble que se rosegava els punys de ràbia al pensar qu' ell careixia de lo més indispensable.

Y fent pendant ab la munificencia de la Cort, s' aixecava la tétrica Bastilla, ahont eren conduhits no sols els sospitosos d' interessarse pel bé del poble, sinó tots els qu' havien fet mal d' ulls á qualsevol cortesá de menor quantia. Allí hi permaneixien anys y anys, completament incomunicats ab el mon y sense que les seves families poguessin may sapiguer si eren vius ó morts.

Pero un dia el poble es desbordá y esclatá la Revolució Francesa. El poble s' apoderá de Versailles y de les Tulleries, y assaltant la Bastilla, llibertá als presos, molts dels quals s' havien tornat bojós durant el temps de son cautiveri.

La Bastilla fou incendiada y arrasada, y de ses ruines ressurgí la República Francesa.

Les monarquies d' Europa sentiren oscilar llurs vells tronos; y tement l' influencia que en llurs respectius reyalmes poguessin exercir els ideals republicans victoriosos á Fransa, llensaren llurs exércits sobre la naixent república; pero l' poble francès no volgué deixar-se arrebarra la llibertat tot just conquistada, y animat pel triomf de la Revolució y enardit pels vibrants accents de «La Marsellesa», combaté ab coratge y els vencé á tots, afiansant la bandera tricolor, que esbategá á ple vent á n' el cor d' Europa.

Y ara repassém l' origen de «Els Segadors».

Era l' any 1640. Feya molts anys qu' ab la excusa de qu' estava próxima á estallar una guerra ab Fransa, un exércit real, procedent de les demés regions ibèriques, havia ocupat militarment la terra catalana. Els ocupants vivien sobre l' país, robant, assassinant, violent y incendiant varies poblacions, entre elles Palautordera, Riudarenes, Blanes y moltes altres. Els Diputats de Catalunya acudiren en queixa al Virrey de Catalunya, y aquest per tota contesta els empresoná.

Pero va arribar un dia que l' indignació popular esclatá en sagnant revolta, y al igual qu' á Fransa la presó fou assaltada, y lliurats els diputats presos, que foren portats en triomf; y pochs dies després, el dia de Corpus, els Segadors, junt ab el poble de Barcelona, assaltaren el Palau del Virrey, qui fugí pera trobar la mort á les roques de S. Bertran.

En son principi el moviment no fou antimonárquich, sino solzament contrari al govern del primer ministre del Rey, el Comte Duch d' Olivars. Els críts de «Visca el Rey», y «Muyra el mal govern», que daven els segadors ho demostren ben clar, pero quan se convenceren de que Felip IV per contes d' atendre als nostres prechs preparava un nombrós exércit pera invadir á Catalunya, la Diputació acordá constituhirse en república, baix la presidencia dels Tres Brassos al mateix temps que s' enviaren emissaris á Fransa pera demanar protecció al monarca francès, qui enviá un exércit pera ajudar als catalans.

Se coneix que nostres avis eren poch amichs de la forma monárquica, y aixís que se veyen momentaniament lliures d' un rey, s' abraassen á la forma republicana.

Per aixó hem dit que «Els Segadors», era un himne republicà.

Pero el rey de Fransa obrava de mala fé, y quan el nombrós exércit real compost de castellans, napolitans y alemanys estigué á les portes de Barcelona, els francesos aliats anunciaren llur propòsit d' abandonar immediatament als catalans sinó substituhien la jove república, poch avans proclamada, per una monarquia nomenant Comte de Barcelona al Rey de Fransa; y allavors, y sols allavors les Corts ab gran recansa, obligades per lo crítich de les circumstancies, acordaren la suspensió del jove govern republicà, proclamantse Comte de Barcelona al Rey de Fransa.

Ja veyén si resulta ben demostrat que tant «Els Segadors», com «La Marsellesa», son un cant republicà.

Abdós himnes canten igualment la llibertat: lo vers de «La Marsellesa».

Liberté, Liberté chérie

vol dir exactament lo mateix qu' aquell altre de «Els Segadors».

Quan convé seguém cadenes.

es á dir, una protesta contra l' absolutisme monárquich.

Crech que ls que llegeixin aquestes ratlles se convencerán de que ls que xiulen á «Els Segadors», xiulen á la República y á la Llibertat.

Els que xiulessin «Els Segadors», aplaudirien inconscientment el despotisme del poder real, la mala fé d' un ministre funest, la traició dels falsos catalans com el Virrey de Catalunya, y actes tan despotes com la presó dels diputats catalans, y ls incendis, violacions y assassinats que provocaren aquella sagnanta jornada.

Pero estém segurs que qui hagi xiulat á «Els Segadors», es perque no sabia lo que s' feya. Per aixó nostre interés en felshi veure, perque sabem que no hi ha un sol catalá capás d' ofendre els sentiments de la terra catalana y d' escupir sobre la tomba dels nostres avis.

Y ara pera acabar repetirém lo qu' hem dit al comensament. A nosaltres ens plan «La Marsellesa», perque representa un cant de llibertat. Pero per la mateixa raho ens plauhen igualment «Els Segadors». Pero l' himne catalá ens fa sentir ab més intensitat, primer perque es nostre, segon perque nos recorda les gestes dels nostres avis y tercer perque representa el sentiment autonomista del poble catalá.

R. I. U.

Servey obligatori

Obligatori, obligatori... Aixó es una cosa que m' fereix l' orella. Obligatori, obligació... Aixó desdiu, aixó fereix els meus sentiments liberals y demócrates. Jo no 'n vuy d' obligacions; jo vuy ser lliure de fer lo que m' plagui.

Que l' pobre vagi á servir al Rey ó vagi més tart á servir la República, encare que

l' rich hi vagi, á mi no m' plau. Jo vuy ser lliure de fer lo que m' plagui. Jo no vuy que l' meu fill me deixi pera vestir-se de soldat y fer tercerilles, y maniobres y exercicis. Jo vuy ser lliure de treballar pera viure y vuy que ho sia l' meu fill pera que m' ajudi quan jo no pugui treballar més.

Perque si bé es cert que aquest Rey, ó aquesta República, ó aquesta Patria m' exigeix dos anys de servey, encare que l' rich també ls tingui de fer, jo no veig que aquest Rey ni aquesta República ni aquesta Patria se preocupin gaire de si jo soch vell y de si l' meu fill ho será pera evitarme la vergonya de morir en un hospital.

Donchs jo ho trobo reaccionari aixó del servey obligatori y es per aixó que no l' vuy, ni m' fa cap goig pensar que essentho, richs y pobres serán esclaus manats á fuetes.

Desde que tinch us de rahó que penso que ab els diners que costa l' manteniment del exercit, podria procurarse á tots els vells una vellesa tranquila, y crech que l' Estat en lloch de arrebarra joves y malmetrels hauria de cuydarse més de premiar als homes que havent passat tota una vida d'honorat treball, s'exposan á finir llurs dies en un recó abandonats de tothom.

Que no m' hi vinguin á mí ab coses obligatories. Jo la estimo tant la llibertat que aquest mot d' obligatori se m' indigesta, y l' aborreixo. Ningú te l' dret d' obligarme á mí. Deixeu-me tranquil y qui vulgui vestir-se ab coloraynes, que ho fassi.

Crech que als Estats Units no s' hi va á servir. Diuen que no hi ha quintes y que l' esser soldat es un ofici voluntari.

Y tots deveu sapiguer que ls voluntaris dels Estats Units, quan es hora, compleixen llur dever.

UN VELL REPUBLICÀ

TASCA A FER

Al amic Joseph Bahima

Avuy que tots els catalans nos han esbrossat lo camí, pera que poguem seguir pe ls derroters quins nos portin á la consecució dels nostres ideals, es necessari y altament patriòtic, que ls homes que poden portar l' esprit catalanesch á altres terres, ho fassin possehits d' una convicció ferma de la doctrina salvadora del Catalanisme.

Ab qui toca fer aquesta tasca, es als viatjants de comers; donchs ells son qui poden donar á coneixer lo mohiment patriòtic y literari de Catalunya, al mateix temps que explicar lo que demana el poble catalá, y fer un estudi del régm autonómich.

Si no hem avençat lo que devíem, ha sigut perque ls germans de les altres regions, han tingut una idea falsa de les nostres aspiracions, degut en part á que nostres viatjants s' han avergonyit de confessarse catalanistes, devant del temor d' una nota petita, ó de que l' client no volgués comprarli.

Aquesta llastimosa equivocació, avuy s' ha desvanescut, y tinch la seguretat completa, que no ha d' influir gens ni mica en lo negoci, y si per cas ha de serli altament favorable, perque de la explicació n' ha de sortir l' esvahiment del rezel que tenen los qui no 'ns coneixen.

Tampoch vol dir aixó, que l' viatjant, sense com va ni com vé, se posi á fer propaganda dels nostres principis, si no que ha d' aprofitar els moments que li donguin peu pera parlarne, ja que si fes lo primer seria cometre una ridiculesa.

Fa poch, per cert, que m' trobava á l' altre banda del mar, á la Illa daurada, y en una casa que no tenien motius de coneixem, varem preguntarme si era catalanista. Naturalment que vareig confessarho y després d' unes explicacions, varen quedar plenament convenuts de que l' esprit de renovació era necessari, ja que significava un avens grandios pera un poble, y recordo perfectament, que si primer podien ser un xich refractaris ab nostres ideals, una volta se 'n feren cárrech varen concordar ab les aspiracions de Catalunya; més com que m' proporcionaren el moment de parlar, vareig planyerm de que l' esprit del poble mallorquí jehiés adormit, sense volguer sentir la veu de Catalunya, que com un nou Jesús li crida:—Aixecat y camina—; pero ls hi explicava la gran confiança que tenia, de que, l' element intelectual que hostatgen, los desvetllés y empenguessin el camí de redempció política.

Ben cert es, que allà hi vareig trobar un patriotisme de moxiganga á la centralista; pro també es ben cert, que hi vareig sapiguer trobar una corrent amagada de simpatia pera nosaltres.

Ben cert es que vareig sentir germans que'ns despreciaven Catalunya, empró també es cert, que hi vareig trobar hardits defensors de les nostres doctrines.

No es pas el punt, ahont necessiten més que 'ls mallorquinisins; pro tampoch es lo punt hont hi tenim la feyna feta.

Allà com per tot, hi hem de portar l'halenada vivificadora de redempció; allà, com per tot hem de ser trevalladors, en el negoci y en les idees. Allà, com per tot, lo viatjant català deu singularitzar-se per dues coses. Pe 'l trevall conscient procurant negoci, y per ser qui no defuig los moments de lluyta de paraules.

L'avenir es de lluyta; si som lluytadors, lo pervindre es nostre.

PERE SALÓM Y MORERA

Tarrasa y Juny - 1906

FUETADES

El nostre company Joventut la setmana passada fou objecte d'una denuncia per un article firmat per l'amich Tintorer, en el que s'hi deyen coses que han dit les publicacions madrilenyes sense que ningú 'ls digués res. No sabem com deuen pensar els nostres governants. *Unos mismos códigos regirán para todos los españoles*, y... efectivament, en Tintorer va anar a la presó y 'ls altres no.

L'amich Tintorer sortí de la presó 'l dilluns baix fiansa metèlica.

No cal dir que desitjém que surti be d'aquesta ensopegada, y d'arè endavant no oblidin ell y 'ls demés amichs de Joventut que *unos mismos códigos*...

Pera demà passat a la tarde 'ls catalanistes de Piera han organitzat un *meeting* en el quin hi parlaran oradors en nom del Aplech Catalanista, La Tralla, Unió Catalanista, etc. etc.

Per les notícies que tenim de Piera podem assegurar que l'acte serà molt concorregut y de grans resultats pera la causa catalana.

El diumenge passat se celebrà a Martorell la inauguració de la Associació Regionalista Robert, de dit poble, ab un *meeting* que la Junta de la esmentada entitat organitzà d'acort ab la Junta Permanent de la Unió Catalanista. La concurrència representativa de totes les classes socials de Martorell que omplena la espayosa sala d'actes de la Associació, demostrà ben sovint la seva conformetat y entusiasme ab llarchs aplaudiments.

Felicitem a la novella entitat per l'èxit ab que comensà ses tasques y li desitjem llarga vida.

Un delegat de vigilancia va detenir a un foraster qui va resultar ser un aspirant a inspector de policia.

Nosaltres ja creyém que es *agafable* un home pel sol fet de ser policia; lo que no sabíem es que també ho sigués pel sol fet de ser aspirant a policia.

El pare dels dos captius assassinats pels moros ha reclamat la indemnissació que'l Govern del Marroch ja ha pagat al d'allà dalt.

El pobre home 'ns sembla que s'quedará ab poca cosa, perquè després de passar per oficines, ministeris, etc., succeeix allò de que, a cada bugada, s'hi pert un llençol.

En Moret, al parlar ab la Comissió de Figueras que trevallava pera que no converteixin a sa ciutat en l'imperi del Marroch, va excitar els *sentimientos patrióticos* dels figuerenchs pera que *apechuguen con los presidios*.

D'això se'n diu fer patria ab el més petit motiu. Sembla que 'ls figuerenchs se deixarien convencer ab tal de que als presidis hi fiquessin a certs homes públics.

La vigilia de Corpus era'l sant d'en Maura.

¡Qui s'ho havia de pensar! Sempre havíem cregut que'l verdader patró de mestre Toni era'l dels ases.

Diuen si 'ns enviarán un governador de prestigi pera fer *pendant* ab alguna altra autoritat de la provincia.

Sembla que buscarán un *personatge* acreditat a Cuba.

Tot es comensar.

Ens diuen que les senyoretas Del Río que varen pendre part en el *concert* de Belles Arts el dia 10, y que havíem dit si eren, o no, parentes d'En Riu, no hi están unides per cap parentiu.

Qu'ens dispensin elles si les havíem cregut parentes d'En Riu.

Y, sobretot, qu'ens dispensi En Riu d'haverlo jutjat parent d'aquelles *señoritas*.

A Cerbere, els gendarmes varen detenir al governador de Girona prenentlo per anarquista.

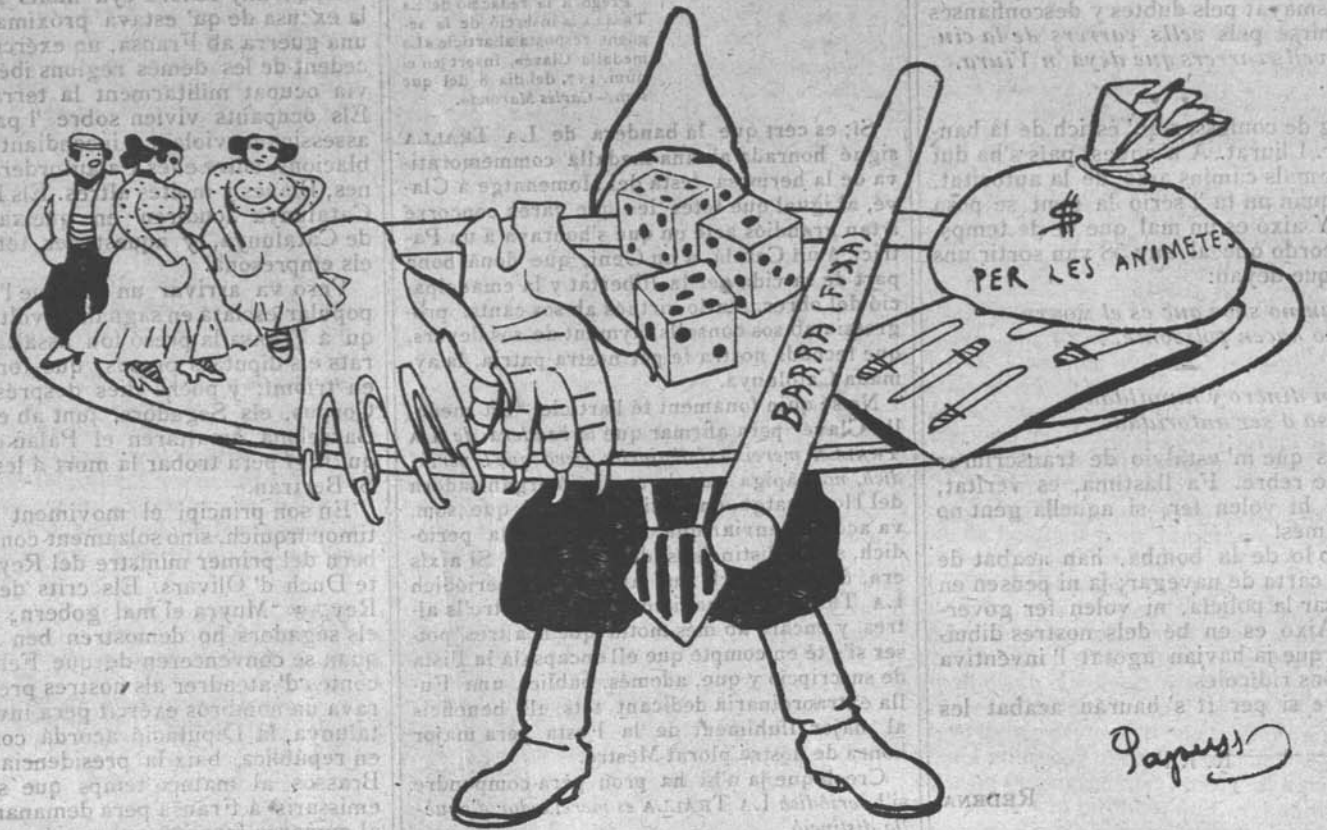
¡Home, home! El de Girona, no.

L'erro's va desvanecir y 'l governador va ser posat en llibertat.

Lo qual no va ser obstacle pera que 'l prefecte de Perpinyà felicités als gendarmes.

M'hi jugaria que lo de la felicitació ha estat obra d'un dels exilats.

Pera 'l nou Manantiales

Tingui, senyor Incògnit; aquí té les eynes del ofici.

Parlemne dels governadors de Girona.

Sembla que deuen ser predisposats.

¿No s'en recorden d'aquell altre que s'hi deya Jorrró y que li varen robar la cartera en l'express?

L'un se deixa pendre pels lladres; al altre 'l prenen per anarquista.

Senyor Giner de los Rios miri que 'ns caurà del concepte.

L'individualisme es la més avensada expressió del socialisme modern, mentres que 'l colectivisme es ja endarrerit perquè no es garantia de llibertat individual.

Pesi bé les paraules y no s'hi deixi enganyar, o si no no podrém reconèixerli aquelles bones qualitats que fins ara li hem reconegut.

A Molins de Reys, els que s'han donat per aludits en la fuetada del número passat, s'han enfadat molt, tant, que ab l'enrabiada s'han descuytat de pagar alguns comptes y d'assenyarne als llibres molts d'altres.

Mal fet! Veyeu? Valdria més qu'us cuydessiu més d'administració y menys de política, que quan us demani comptes no 'm surtiu ab vuyts y nous y... garrots qu'amenassen!

En Memento destinat a prestar serveys a allí dalt?

¡Ay, fillets de Deu!... ¡Gracies a tots els sants que teniu desitjos de provar lo que aquí se 'ns posa entre-coll!

S'han fixat ab la gent que llegeix els *Sucesos*? Guayteulos...

Quasi tots fan la cara d'haverhi estat retratats quisqu'una vegada.

Acciones de la Compañia Arrendataria de Tabacos, 409.

Mortalidad: 50 por 100 de habitantes.

Si saben de càlcul... cavilin y comensém per la construcció de la caixa.

Jo'n sé un de governador que potser reuneix las condicions precisas pera desempenyar aytal càrrech jeràrquich.

Arrenca caixals per Barcelona y fa uns discursos enfilat pels pedrissos que fan bó de sentir.

Son mellors que 'ls d'En Moret...

¿El coneixeu?... Roda per aquest mon ab les eynes del ofici al damunt y fa discursos dalt dels pedrissos.

Llegeixu:

También continuará en su puesto el fiscal del Tribunal Supremo, señor Ruiz Vallarino.

¡Quina llàstima, que a n'aquet senyor no me l'hagin nomenat Pons Pilat de Barcelonà!

Ell que 'ns té estudiats!

No sé en qué pensen els de la menjadora.

Un periódich anuncia que pot donarse una senaduría vitalicia a n'els senyors Cano, Cajal, Merino, Luque y Cortezo...

Peró, que no s'hi recorden del desventurat Benito y Pasarell?

¿Qué li donarán a n'aquet xiquet tan rebufó?

¿Una puntada de peu?

El Comte de San Bernardo va trepitjar a dugues criatures...

No l'han ficat a la presó...

D'algo val lo ser de sanch blava.

Si hagués sigut un pobre infelís...

No podrém, com voldríem, publicar la circular de la projectada Escola de Mestres que serà indubtablement beneficiosa a la Cultura Pàtria.

Recomanem ab eficàcia a nostres llegidors que contribuixin al establiment de tan útil Institució.

Llegim:

«Els suscriptors de *El Motin* se proposen seguir pagant puntualment l'import de llurs subscripcions mentres duri la suspensió del periódich.»

Nosaltres també havíem rebut igual oferiment, quan érem sospeços, de nostres suscriptors.

Lo qual gayrebé vol dir que 'ls suscriptors de *El Motin*, segueixen l'exemple dels catalanistes, ab lo qual aviat tindran dues *hidras*: la del anarquisme y la del separatisme.

Diu *La Correspondencia* d'allonses que urgeix castigar ab energia la *hidra* anarquista.

Primer, la separatista; are, ja n'hi ha d'anarquista.

Estas *hidras* ¡vive Dios!

se convierten de una, en dos.

Allà dalt ja tenen arbre; però no es ni el de Guernika, ni 'l Pi de les tres branques.

Es un arbre de sentencies de mort.

En Ramon Roger ens va portar una paperina, que més bé semblava un sach de tant grossa, de carmetlos quins papers son impresos ab el retrat y una poesia de Mossén Cinto.

El bon amich En Francisco Crusells els va repartir entre noys y noyes del Chor Infantil Mossén Cinto, de què es Director.

Agrahim l'obsequi d'En Ramon Roger, com li agrahim les petites postals de Barcelona Antiga que s'han entregat a la Escola Catalana Mossén Cinto pera que serveixin de premis d'aplicació.

La policia segueix fent públiques demostracions de su ojo.

L'altre dia les va empendre contra una pobra dona que demanava la llibertat del seu marit agafat sense motiu.

Devien dir: una mujer?; la *hidra* es mujer; pues, duro a la mujer y mataremos la *hidra*.

Y, efectivament, van estar a punt de matar un català qu'ha de neixe.

Llegim:

En Mesina ha descubierto la policia en casas que ha registrado, hasta 18 bombas explosivas.

Be, si... Lo mateix que la nostra de policia...

Sols que aquella las ha trobadas avans d'esclatar y la nostra de policia, ni las trova avans ni després...

A Rússia hi regna gran eferescencia entre la tropa y 'l poble.

Ab tot ne creyém que entri aquella a saqueig com en altres estats que passen per més civilissats.

Ab Los *Sucesos* y Los *Acontecimientos* n'hi ha per quedar boig.

Jo crech que menjan sanch y fetje a tot apat...

¿Qué carrinclons hi han encare per aquest mon!...

Conech una senyora que va plorar quan va marxar el Binova...

¿Era una *chanteausse* del Folies!

Are tindrem un Quiroga.

Veurém si serà tan neuca com els antecessors.

¿Qué n'ha fet y n'fa de planxes la policia detinent a gent honrada, creyentse agafar terroristes!

Ja ho diu per això l'adagi: *Qui te fam... somia*...

Un americà nomenat Wellmont s'embarcarà ab bomba per anar al Pol Nort.

Hombre... si hi pogués tragarhi a n'el *pobrecito Romanones*, faria un bé a la patria y Catalunya li agrahiria.

VIC. y ME.

Suscripció

pera una Bandera que onejarà a la Catalunya de l'altra vessant del Pirineu, qu'envien les dones catalanes a Mme. de Haussy.

Suma anterior, 43'45 pessetes.

Quotes de 25 cèntims

Ramona Torné, Assumpció Roca, Teresa Marieges de Vila, Maria Vila y Marieges, Dolors Dutrem, Carme Dutrem, Magdalea Rovira, Coloma Rovira, Teresa Vila y Marieges.

Quotes de 10 cèntims

Palmira Tort, Carmeta Tort, Enriqueta Tort, Ramona Puig, Enriqueta Bosch y Bayona, Filomena Basté Vda. Bartrés, Joana Jarque de Bartrés, Trinitat Bartrés y Basté, Providencia Bartrés y Jarque, Maria Rosa Bartrés y Jarque, Montserrat Bartrés y Jarque, Concepció Pomar de Botey, Concepció Puigdemolas, Antonia Agulló Comas, Pilar Agulló Comas, Leonor Agulló Comas, Clara Vidal Agulló, Pilar Sala Matamala, Pepeta Doménech de Solà, Pepeta Solà y Doménech, Dolors Gay y Bigas, Concepció Gay y Bigas, Pilar Gay y Bigas, Amparo Gay y Bigas, Una figuerenca convertida, Una fornera de Gracia, La cosina d'un separatista.

Suma total: 48'40 pessetes.

Hi ha molta més llista, que no hi cab.

Cartera de Comunicacions

C. S. M. Veurém. — Un verdader corista català. Se'l complau. — S. G. No fa per casa. — Cívica. ¿Voleu passar per aquesta Relació? — L. F. A. No va cap dels articles. — B. Gori. Hem acordat no parlar, per are, de semblant neuca; guardarem l'article per si s'presenta ocasió. — Jaume Potosí. No hi ha dubte. — T. Anir. — Sonia-trytes. Veurém si arreglat pot anar. — J. P. Valls. El vers no va. — R. Cast. ¿Per qué no posa població ni adreça? — F. C. Sabadell. Es molt perillós. Fixis en la nota d'abaix.

No s'admeten originals escrits en totes dues cares del full.

Imp. LA RENAIXENSA, Xuclà, 13, baixos